

MIES

ja hänen varjonsa

VIP

Nº 6/1970

TEKSTI: IRIS TUUNAINEN
MUSTAVALKOISET KUVAT:
REINO KAIVOLA

Tämä varjo ei ole mikään aineeton valon synnyttämä hahmo vaan lähes kaksikymmentä kiloa painava nailonkankainen kupu miehen yllä. Värikäs, reiällinen, naruista ohjaittava — sellaiseksi se on vuosisatojen aikana muotoutunut. Siitä on tullut miehen luotettu ystävä, kaveri jonka varaan voi uskoa henkensäkin.

DA VINCI SEN ALOITTI

Tunnettu italialainen taiteilija Leonardo da Vinci (1452—1519) ei eläessään hypännyt laskuvarjolla, mutta häntä pidetään joka tapauksessa laskuvarjon isänä. Maalaustaide, kuvanveisto, arkkitehtuuri, musiikki, runous, filosofia, anatomia, kasvitiede, maantiede, geologia, astrologia, kosmologia, mekaniikka ja ilmapurjehdus mainitaan tietosanakirjoissa ajoin, joihin kaikkiin da Vinci ehti jättää jälkensä. Ilmapurjehduksen osalle tulevat ensimmäiset laskuvarjot — liito-varjot, joita vuosisatojen aikana on kehitetty eteenpäin.

Ensimmäinen hyppy tehtiin 1777 luvulla Ranskassa. Hurjapäinen kaveri nimeltä Montgolfier hyppäsi tuolloin korkean talon katolta. Kaksikymmentä vuotta myöhemmin, 1797, hyppäsi ranskalainen Garnerin 1000 metrin korkeudesta, ilmapallolla.

Näiden onnistuneiden hyppyjen jälkeen kaikki lentämisestä kiinnostuneet henkilöt kehittivät omia varjotyyppejään, joita kokeiltiin vaihtelevalla menestyksellä. Laskuvarjo kehittyi vähitellen yritysten ja erehdysten kautta, mutta pysyi kuitenkin lähinnä näytösvälineenä ensimmäiseen maailmansotaan saakka, jolloin se kehitettiin lentäjien pelastusvälineeksi. Ensimmäisen hypyn sodassa teki muuten itävaltalainen Hefty vuonna 1914.

Nykyaikaisessa sodankäynnissä laskuvarjojoukoilla on enää pieni merkitys, mutta viimeisten vuosikymmenien aikana hypyistä on kehittynyt harraste, jonka parissa viihtyy suuri joukko miehiä — ja naisia-

kin — kaikkialla maailmassa. Edelläkävijämaa on Neuvostoliitto, jossa hypätään vuosittain satojatuhan hyppyä, mutta kansainvälisissä kilpailuissa ovat monet pienetkin maat — mm. Suomi — pysty-

neet näyttämään loistokkaita hyppyjä.

Laskuvarjohyppy on oikeastaan ainoa ilmailulaji, jota voidaan mukavasti katsella. Siksi kilpailuissa on aina saavutettu hyvä yleisömenestys. Yleisö ei

enää tule katsomaan yltiöpäisyyttä vaan nimenomaan urheilulajia, jota hyppääminen nykyään on.

KAVO TIETÄÄ KAIKEN

Suomalaisen laskuvarjoharrastuksen isänä pidetään ekonomi Kavo Laurilaa, joka Amerikan matkoillaan tutustui hyppäämiseen, kiinnostui ja toimeliaana miehenä perusti 1960 Malmille ensimmäisen suomalaisen laskuvarjokerhon.

Malmin kerho on menestynyt hyvin. Sillä on oma lentokone, runsaasti hyviä varjoja, suurin hyppääjämäärä ja viimeaikoihin saakka myös parhaat hyppääjät. Vuosien kuluessa on eri puolille Suomea perustettu uusia pieniä laskuvarjojoukkoja, joista viimeksi Tampereen Laskuvarjokerho pystyi näyttämään taivaan merkit voittamattomina pidetyille helsinkiläisille.

Kavo Laurila hyppää enää harvoin, mutta taitaa vieläkin omistaa 3—6 varjoa. Hän on kiertänyt maailmaa harrastuksensa parissa, kokeillut kaikki varjotyyppit, erilaiset koneet, kurssit ja kaiken alaan liittyvän. Hän on henkilö, jonka asiantuntemukseen ja henkilökohtaisiin suhteisiin vedotaan vieläkin usein, vaikka hän onkin huolella kasvattanut seuraajansa laskuvarjourheilun pariin.

KOVA KOULU UTISSA

Useimpien nykyään huipulla olevien hyppääjien peruskoulutus on saatu Utissa, jossa Laskuvarjojoukkoja on koulutettu vuodesta -62 lähtien everstiluutnantti Hagelbergin kovan

kurin alaisina. Nämä kaverit ovat sitten armeijasta lähdettyään perustaneet kotipaikkakunnilleen kerhoja, joissa he ovat kouluttaneet omat porukansa. Parin viime vuoden aikana onkin suunta muuttunut niin että Uttiin menevät pojat ovat tehneet tuttavuutta laskuvarjojen kanssa aikaisemminkin — harrastuksensa parissa.

Vanhat Utin kaverit, ensimmäiset vuosikurssit, ovat olleet tänä keväänä kertausharjoituksissa. 200 vanhan utilaisen kesken todettiin että vain kymmenes osa on jatkanut hyppäämistä aktiivisesti, mutta muillakin käy hyppy vanhasta muistista melkein kuin ennen. Parhaimmat hyppääjät tästä kovasta joukosta valittiin erikoisryhmään, joka sai hypätä korkeammalta kuin muut. Tähän ryhmään kuuluivat itseoikeutetusti vanhat kilpakumppanit, kaikki kansalliset- ja kansainväliset kilpailut yhdessä kolonneet huiput.

— Mukavaa se oli. Sai hypätä 5 kilometristä ja siitä vielä maksettiin. Paha juttu että piti olla pakkaukset ja aseet mukana.

Koulutustaso armeijassa on kova, sillä armeijan joukkueet

ovat kilpailuissa antaneet vanhoille »kilpakoneille» todellista vastusta. Ylikersantti **Tuomo Aaltonen** onnistui sieppaamaan Suomen korkeimmalta suoritetun hypyn ennätyksen **Harri Toivoselta** tämän pidettyä SE:tä vain muutaman kuukauden hallussaan. Ylik. Aaltosella on myös listoillaan eniten hyppyä — jokapäiväisessä koulutustyössä niitä kertoja tulee. »Toimi» Aaltonen jaksaa vielä leipätyönsä ohella jatkaa hyppäämistä harrastuksenakin, hän toimii usein hyppymestarina Utin lähistöllä olevissa laskuvarjo-kerhoissa.

Suomen ennätys korkeudessa on tällä hetkellä siis ylik. Aaltosen käsissä. Korkeus on 9800 metriä, jota ylemmäs on kovin vaikeata kotimaassa päästä, sillä meiltä puuttuu hyppyyn sopivia koneita. Suurin korkeus, mistä maailmassa on hypätty on 31300 metriä, mutta FAI on hyväksynyt ennätykseksi »vain» 14835 metriä. Siihenkin korkeuteen on vielä matkaa!

OMA VARJO ON KAVERI

Vuoden -69 Laskuvarjourheili-

jaksi valittu **Harri »Kitu» Toivonen** on hypännyt kuusi vuotta. Melkein joka päivä, aina kun sopivaa keliä on riittänyt. Tänä aikana hän on kohonnut urheilun kärkijoukkoon, hänellä on takanaan — ja edessään — edustuksia niin MM- kuin PM-kilpailuissakin. Viime vuosi oli hänen hyppykautensa paras, mistä kertoo jo hänen saamansa nimityskin.

Innostus hyppäämiseen alkoi Kitun osalta siitä että Malmin lähellä hän näki melkein joka päivä hyppyä. Hänelle oli itseltään selvää että kun hän vuonna -64 joutui kutsuntaan, hän anoi Uttiin Laskuvarjojoukkoihin. Siellä hän hyppäsi ensimmäiset hyppynsä. Armeijan jälkeen ensimmäinen hankinta oli oma varjo, joka vielä tänäänkin palvelee häntä. Varjo tilattiin USA:sta, ja se maksoi noin 2000 markkaa. Varjo on kuuden käyttövuoden aikana maksanut itsensä monin verroin takaisin, ja sen olisi jo aika päästä vanhuuden lepoon. Varjo ei ole kertaakaan jättänyt Toivosta pulaan, mutta varjoilla, kuten kaikilla käyttöesineillä, on oma aikansa. Nekin väsyvät.

— Jokainen kaveri, joka harrastaa hyppäämistä tosissaan,

hankkii ennemmin tai myöhemmin oman varjon. Hyvinä hyppypäivinä saattavat näet kerhojen kalustot olla tiiviissä käytössä niin ettei hyppäämään tahdo päästä. Sitäpaitsi oma varjo on kaveri, luotettava ja tuttu. Sillä on helpompaa koettaa tarkkuuksia, kun tuntee sen jokaisen nyörin ja aukon.

Kitulle hyppääminen ei tällä hetkellä maksa mitään. Hän on hyppymestari, kaveri joka vastaa toisista hyppääjistä. Hän sanoo miten tehdään, missä tehdään ja milloin tehdään. Hänen katseensa tarkastaa jokaisen yksityiskohdan toisten hyppääjien varusteissa — sillä hyppääjä on hänen vastuullaan. Kitulla on tiukan miehen maine.

Hyppääjät, ne joita Kitu »heittelee» koneesta, maksavat myös Kitun osuuden koneen maksusta. Jos Kitu haluaa mennä ylemmäs kuin mistä hän heittää oppilaansa, hän maksaa erotuksen itse, mutta se ei ole enää paljon.

Laskuvarjourheilua on pidetty kalliina lajina, mutta loppujen lopuksi se ei ole sitä. Kerhoilla on varusteet aina kengistettyä suojalaseihin saakka. Hyppyn hintaan, 13—15 mk, sisältyy jo varjon vuokra ja hyppymestari. Kun omien varusteiden hankkiminen tulee ajankohtaiseksi, ovat kustannukset jo hieman suuremmat, mutta aloittelija voi hypätä satoja hyppyjä maksamalla vain kurssimaksunsa ja sen jälkeen jokaisen hypyn erikseen.

YHTEISTYÖ ON VOIMAA

Toivonen on vaikuttanut Tampereella viisi vuotta. Tänä aikana hän on ehtinyt kerätä ympärilleen elinvoimaisen laskuvarjo-kerhon, joka 16.—20. heinäkuuta kruunaa toimintansa järjestämällä SM-kisat Tampereelle. Kaupunki ei ole myöntänyt avustusta kilpailujen järjestämiseen, mutta yhteisin voimin kerho uskoo onnistuvansa.

Aluksi oli vain muutama hyppääjä ja pari varjoa. Tällä hetkellä Tampereen kerholla on jo oma pakkaushalli — talkootyönä tehty, lahjoituksin aikaansaatua. Hyppääjiä on runsaasti, kauniilla ilmoilla syntyy jonotusta. Kitun työn tulokset alkavat jo tuottaa hedelmää, sillä tänä keväänä saa viisi Kitun koulutamaa hyppääjää hyppymestarin paperit. Tähän mennessä on koko hyppytouhu ollut Kitun harteilla, sillä ilman hyppymestaria eivät aloittelijat ole voineet hypätä. Kitun kunniaksi voidaan sanoa että hän on uskollisesti ollut kentällä aina kun sopivia hyppykelejä on ollut.

Hän on tyytyväinen kerhon nykyiseen toimintaan, hyppääjiin jotka useimmat ovat aivan yhtä innostuneita harrastuksestaan kuin hän itsekkin. Laskuvarjourheilu menee eteenpäin suurin harppauksin, yhä lisää nuoria on pyrkimässä harrastuksen pariin. Se tietää lisää

hyppääjiä, lisää rahaa kerholle ja uusia voimia kilpailujen järjestämiseen.

Mukava yhteispeli ja yrittämisen henki ovatkin tärkeitä asioita laskuvarjokerhossa. Ilman niitä ei mitään olisi saatu aikaan, moni varjo olisi jäänyt ostamatta ja monet näytökset järjestämättä.

KURSSIT

Kursseja järjestävät kaikki laskuvarjokerhot eri puolilla Suomea. Hinta on keskimäärin 200 markkaa, johon sisältyy kaikki opetus ja ensimmäinen hyppy.

Hyppäämistä voi harrastaa jokainen 17-vuotta täyttänyt terve henkilö, joka läpäisee peruskoulutuksen. Kursseille tullessa on esitettävä lääkärintodistus (sama kuin ajokorttia haettaessa). Alaikäisten on saatava vanhempiensa suostumus.

Teoriakoulutuksen avulla opetetaan kaikki hyppyn liittyvät säännöt ja määräykset. Opetellaan laskuvarjon ohjausta, rakennetta ja ominaisuuksia sekä harjoitellaan varjon pakkamista. Maakoulutuksessa opetetaan kaikki ne hypyn vaiheet, jotka maassa voidaan harjoitella. Opetellaan tottelemaan ehdottomasti hyppymestarin käskyjä. Omapäisyys ja turhien riskien ottaminen saattavat johtaa erottamiseen kurssilta. »Varjojuoppoilua» ei sallita.

Asetuksien mukaan ensimmäiset kymmenen hyppyä on suoritettava automaattilaukaisimen avulla. Hyppymestarin päättäväksi jää, sallii hän näiden kymmenen hypyn jälkeen oppilaan suorittavan itselaukaisun vai jatkaako tämä automaattilaukaisuhyppyä. Kaikki riippuu oppilaan omista kyvyistä. Koulutus ei lopu ensimmäiseen hyppyn vaan jatkuu hyppy hypyltä.

LASKUVARJOKERHOT

Helsinki, Imatra, Kajaani, Kuopio, Lahti, Oulu, Pori, Tampere, Turku, Utti ja Vaasa.

Harri »Kitu» Toivosen ovat tulleet maksamaan n. 5000 markkaa, mutta ne ovat palvelleet omistajaansa jo kuusi vuotta. Varavarjoa ei ole tarvinnut avata muuta kuin sääntöjenmukaisesti tarkastusta ja uudelleenpakkausta varten.

Hyppykenkien on tuettava jämerästi nilkkaa, ja kenkien pohjissa on oltava vahvuutta ottamaan vastaan kovakin alitulo. Parhaat hyppykengät valmistetaan Ranskassa, ja ne maksavat n. 120 markkaa.

Tästä kun tempaisee niin varjo avautuu. Elintärkeä kahva on helposti tavoitettavissa aivan rinnan päällä. Toivosen varavarjoon asennetusta mittaritelineestä puuttuu korkeusmittari, joka on tärkeä pitkiä vapaapudotuksia otettaessa.

VARUSTEIDEN HINNAT

Asialliset ja turvalliset hyppyvarusteet hintoineen ovat esim. seuraavat:

päävarjo n. 800—2500 mk
varavarjo n. 280—500 mk
kypärä n. 70 mk
hyppykengät n. 120 mk
haalarit n. 50—70 mk
sormikkaat n. 30 mk
suojalasit n. 20 mk
puukko n. 20 mk
korkeusmittari n. 100 mk
sekuntikello n. 50 mk

Itseaukaistujen hyppyn hinnat ovat korkeudesta riippuen 13—15 mk. Hinnat vaihtelevat kerhoittain riippuen hyppykonetyypistä.

KILPAILUJA KOTONA JA VIERAISSA

Tärkeimmät tapahtumat ovat MM-kilpailut joka toinen vuosi sekä jokavuotiset PM-kilpailut ja SM-kilpailut. Kerhot järjestävät lisäksi omia kilpailuja kesän aikana.

Kilpailulajeja ovat: henkilökohtainen tarkkuushyppy 1000 metrin korkeudesta, henkilökohtainen taitohyppy 2000 metrin korkeudesta, näiden molempien lajien perusteella kilpailtava yleismestaruus sekä nelimiehisin joukkuein suoritettava joukkuetarkkuushyppy 1000 metrin korkeudesta.

Tarkkuushypyssä kukin kilpailija suorittaa hyppynsä itsenäisesti. Vapaa pudotus kestää 0—10 sekuntia, maali johon hyppääjä tähtää, on halkaisijaltaan 10 cm. Virhepisteitä saa jokaisesta sentistä, joka jää maaliympyrän ulkopuolelle. Kilpailuissa hypätään neljä kierrosta.

Taitohypyssä hyppääjä suorittaa vapaan pudotuksen aikana liikesarjoja pysty- ja vaakatasossa. Liikesarja on: käännös — käännös — voltti — käännös — käännös — voltti. Peräkkäiset käännökset suoritetaan eri puolille ja täysinä 360 asteen käännöksinä. Vajaaksi jääneestä käännöksestä tulee virhepisteitä. Voltissa arvostellaan sen puhtaus, liike ei saa nuljahtaa sivulta alas. Aika otetaan ensimmäisen käännöksen alusta viimeisen voltin loppuun. Liikkeet arvostellaan täsmällisyyden ja nopeuden mukaan. Kilpailuissa suoritetaan kolme hyppyä.

